

Els 12 bous que queden a l'illa de Vinallop fan goig. La consolidació del model de gestió dels animals, encomanat per concurs al ramader Paco Palmer, ha convertit l'espai en un santuari animal amb un interrogant sobre el seu futur: l'Administració els deixarà extingir -els quatre mascles estan esterilitzats- o acceptarà allargar la presència dels braus com un símbol més de la icònica illa?

Un oasi al mig del riu

Terres de l'Ebre
Oscar Meseguer,

L'any 2016, arran d'una denúncia del SETMANARI L'EBRE, la coneguda com a illa dels Bous, una illa fluvial a l'altura de Vinallop, va ser notícia en tots els mitjans d'abast català i espanyol per la lamentable situació en què malvivien més d'una vintena de bous, famèlics, fins i tot entre cadàvers d'alguns dels animals. Els braus havien estat introduïts a l'illa pel ramader Pedro Fumadó lo Xarnego als anys 40 i l'any 1995, la Generalitat va instar-lo a traure'ls en catalogar l'illa com a espai natural protegit (zona PEIN) integrat a la Xarxa Natura 2000. El ramader, quan finalment va acceptar-ho, va deixar un parell de vaques -ell mateix sostenia que així ho va acordar amb l'Administració, per a controlar el sotabosc de l'illa, tot i que hi ha altres versions- i una devia estar embarassada, devia criar i donar continuïtat a la presència bovina a l'illot.

El cas és que, ja sense control de ningú, els animals que es van anar reproduint van convertir-se en braus salvatges, sense més contacte amb l'home que el de la gent que accedia a l'illa per a pescar o fins i tot per a molestar-los o torear-los, però en última instància abandonats a la seua sort. El 2012, se va fer públic per primera vegada que els braus se morien de gana. L'aleshores delegat d'Agricultura a les Terres de l'Ebre, Pere Vidal, va prometre que els trauria de l'illa, però no ho va fer. Eren animals no sanejats i sense traçabilitat i això impedia incorporar-los a altres ramaderies. Com les guerres que s'allarguen, la presència de bous a l'illa, exposats als anys de sequera i escassa pastura, va convertir-se en una rutina silenciada, fins que el 2016 va tornar a esclatar la qüestió, de nou entre imatges impactants de figures esquelètiques i algun cadàver. Aleshores sí, la Generalitat va abordar la situació i, finalment, durant l'època de Xavier Pallarès com a delegat del Govern, va apostar per

Paco Palmer, abocant pinso i palla. Al costat, els bous dins del riu i a dalt a la dreta, una de les àrees dels corralers per a sanejar els animals. / FOTOS: Ò.M.J.

aplicar un pla de gestió i alimentació dels braus presentat pel ramader Paco Palmer Margalef, de la històrica Germans Margalef d'Amposta, abans que el 2022 se li adjudiqués al mateix professional, després d'un concurs públic, el manteniment dels bous de l'illa a través d'un contracte plurianual i prorrogable impulsat per la Direcció General de Polítiques Ambientals i Medi Natural.

Palmer acompanya al SETMANARI L'EBRE en una visita per l'illa que permet concloure que ara s'ha convertit en un santuari animal, un oasi de pau natural al mig del riu on els 12 braus que ara l'habituen -quatre mascles esterilitzats i vuit femelles- corren en llibertat al llarg de les 15 hectàrees que configuren la icònica illa i hi tenen molt ben pautats els seus

La consolidació del model de gestió dels bous de Vinallop dona oxigen a un espai únic

hàbits i espais de descans, de pastura o de pas -resseguint senderes obertes per ells mateixos per no fer malbé l'herba. Després del conflicte del 2016, quan la Generalitat va decidir assumir el futur dels braus, n'hi quedaven 18, però se'n van sacrificar sis per a evitar la sobreexplotació de l'illa i es van tractar els mascles per a evitar que es reproduïssin. "Ara hi ha la població que l'illa pot suportar", valora Jesús Gómez, director dels serveis territorials d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Ru-

El SETMANARI L'EBRE visita l'illa acompanyat del ramader adjudicatari

ral. Què passarà quan s'acabe el contracte de manteniment o quan la colònia de braus estiga a punt d'extingir-se? El sector taurí de les Terres de l'Ebre sempre ha estat partidari de mantindre els braus a l'illa, com un símbol, i les vuit vaques femelles són fèrtils. L'Administració, de moment, no anticipa què se'n farà. "No està plantejat ni decidit", assegura Gómez. Els braus que hi ha ara tenen entre set i 14 anys i poden viure entre 22 i 25. Palmer explica que està documentat que als segles xi, xii i

xiii les illes fluvials ja s'utilitzaven com a zona intermèdia de pastura, en els desplaçaments de ramat entre el Delta i la muntanya. Ara, segons lamenta, la majoria d'illes fluvials estan inundades de malesa i sotabosc.

En canvi, per l'illa dels bous caminem plàcidament. Hi arribem amb una barca motora en un dia amb una mica de vent de baix. "El més perillós de l'illa és el vent, no pas els bous", afirma el ramader. Un vent que quan bufa fort, canalitzat pel riu mateix, tomba troncals mal aferrats al terra fet de llims i sediments tous, cosa que no impedisca a estos arbres rebrotar de forma extraordinària. El resultat sembla un decorat complex d'un bosc animat. Un bosc, això sí, sense sotabosc ni arbustos, gràcies tot just a la presència dels braus.